

DOLNOŚLĄSKI
WOJEWÓDZKI URZĄD PRACY
W WAŁBRZYCHU

RANKING ZAWODÓW
DEFICYTOWYCH I NADWYŻKOWYCH
W WOJEWÓDZTWIE DOLNOŚLĄSKIM
W I PÓŁROCZU 2005 ROKU

WROCŁAW - październik 2005

1. WSTĘP

W procesach zachodzących na rynku pracy ważnym problemem jest odpowiednie dostosowywanie struktury podaży do popytu na pracę w układzie kwalifikacji zawodowych. Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 roku, przypisała samorządowi województwa jedno z ważnych zadań w zakresie polityki rynku pracy, którym jest badanie popytu na pracę, w tym prowadzenie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych.

Zadanie to umieszczone zostało również w Krajowym Planie Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2005 rok, w wytycznej 3: Dostosowanie do zmian oraz promocja zdolności przystosowawczych i mobilności na rynku pracy, jako zadanie „Wdrożenie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych”. Rok 2005 wskazano jako rok wprowadzenia monitoringu na poziomie krajowym, wojewódzkim i lokalnym.

Głównym celem monitoringu jest koordynacja kierunków kształcenia i szkolenia bezrobotnych i osób poszukujących pracy z potrzebami rynku pracy. W ramach prowadzonego monitoringu opracowywane będą półroczne raporty diagnostyczne oraz roczne raporty diagnostyczno-prognostyczne o zawodach. Ponadto przeprowadzane będą badania sondażowe w zakładach pracy o planowanych przyjęciach i zwolnieniach pracowników w poszczególnych zawodach, jak również monitorować się będzie liczbę absolwentów szkół ponadgimnazjalnych. Wdrożenie i realizacja monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych będzie jednym ze standardowych działań urzędów pracy.

Konieczność udostępniania wyników badań władzom oświatowym, dyrekcjom szkół ponadgimnazjalnych oraz wybranym instytucjom szkoleniowym pozwoli na bieżące korygowanie poziomu oraz struktury kształcenia zawodowego.

Badania rynku pracy w układzie zawodów i specjalności systematyzuje Klasyfikacja Zawodów i Specjalności, która w swojej strukturze obejmuje 10 grup wielkich, 30 grup dużych (jako wewnętrzny podział grup wielkich), 116 grup średnich (jako wewnętrzny podział grup dużych) i 392 grupy elementarne (jako wewnętrzny podział grup średnich). Grupy elementarne obejmują 1707 zawodów i specjalności.

W analizie bezrobocia według zawodów deficytowych i nadwyżkowych w województwie dolnośląskim za I-półrocze 2005 roku wykorzystano częściowo przyjętą w Klasyfikacji Zawodów i Specjalności strukturę podziału wielkich grup zawodów według czterech szerokich poziomów kwalifikacji.

2. ANALIZA BEZROBOCIA WEDŁUG ZAWODÓW (GRUP ZAWODÓW)

W województwie dolnośląskim zakres podstawowych danych statystycznych jakie brano pod uwagę do prowadzenia monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych /tj. dotyczących napływu bezrobotnych, liczby zgłoszonych ofert pracy oraz liczby zarejestrowanych bezrobotnych na koniec I-półrocza 2005 roku/ odnosi się do 1577 zawodów i specjalności na ogólną liczbę 1707 jakie obejmuje Klasyfikacja Zawodów i Specjalności.

Bezrobotni pozostający w ewidencji powiatowych urzędów pracy w końcu I półrocza 2005 roku zostali sklasyfikowani w 1518 zawodach, napływ bezrobotnych zidentyfikowano w obszarze 1348 zawodów, natomiast napływ ofert pracy sklasyfikowano w 902 zawodach.

Ranking zawodów przeprowadzony według największej liczby zarejestrowanych bezrobotnych wskazuje, że w województwie dolnośląskim notuje się dużą koncentrację bezrobocia w obszarze 200 zawodów i specjalności.

Na koniec I półrocza 2005 roku zaledwie 100 zawodów i specjalności z największą liczbą zarejestrowanych bezrobotnych /z wyłączeniem bezrobotnych bez zawodu/ skupiało aż 65,4% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. Jednocześnie w tych samych zawodach sklasyfikowano w I półroczu 2005 roku 63,9% napływu bezrobotnych oraz 66,5% napływu ofert pracy. W kolejnych 100 zawodach sklasyfikowano już wielokrotnie mniej, bo zaledwie 8,9% bezrobotnych ogółem, 9,5% napływu bezrobotnych oraz 11,8% napływu ofert pracy.

Dokonana analiza wykazuje, że 200 pierwszych zawodów na liście rankingowej z największą liczbą bezrobotnych /z wyłączeniem bezrobotnych bez zawodu/ obejmowało 74,3% ogółu zarejestrowanych, 73,4% napływu bezrobotnych oraz 78,3% napływu ofert pracy.

W kolejnych 800 zawodach sklasyfikowano już tylko 10,7% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych, 11,9% napływu bezrobotnych oraz 17,3% napływu ofert pracy.

Śladowy udział na rynku pracy posiada grupa zawodów, które na liście rankingowej zajmują miejsca od 1001 do 1576. Sklasyfikowano w nich zaledwie 0,5% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych, 0,5% napływu bezrobotnych oraz 2,1% napływu ofert pracy.

Dużym udziałem bo 14,5% charakteryzuje się grupa bezrobotnych bez zawodu.

Pierwszą pozycję na liście rankingowej 200 zawodów o największej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych zajmuje zawód sprzedawca - 19975 bezrobotnych. Na 100 pozycji plasuje się laborant chemiczny - 357 bezrobotnych, a 200 pozycję na liście rankingowej zajmuje nauczyciel języka polskiego - 136 bezrobotnych.

Dla ilustracji, jak zmniejsza się w ogólnej liczbie bezrobotnych udział zawodów z dalszych miejsc na liście rankingowej należy dodać, że na 300 miejscu plasuje się agent reklamowy z liczbą 74 bezrobotnych, pozycję nr 400 zajmuje asystentka stomatologiczna – 45 bezrobotnych, a na 500 miejscu plasuje się technik budownictwa wodnego – 28 zarejestrowanych bezrobotnych.

Zestawienie porównawcze liczby zawodów zidentyfikowanych wśród 200 zawodów o największej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych według wielkich grup zawodów, z uwzględnieniem liczby zarejestrowanych bezrobotnych ilustruje poniższa tabela.

Nazwa wielkiej grupy zawodów	Poziom kwalifikacji	Liczba zawodów zidentyfikowanych wśród 200 zawodów o największej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych /stan na 30. VI. 2005 roku/	% udziału w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	-	1	160	0,07
Specjaliści	4	17	7853	3,2
Technicy i inny średni personel	3	39	27886	11,5
Pracownicy biurowi	2 lub 3	11	8831	3,7
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	2 lub 3	12	31206	12,9
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	2	10	5927	2,4
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	2	72	66596	27,6
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	2	14	6511	2,7
Pracownicy przy pracach prostych	1	24	24622	10,2

Z powyższego zestawienia wynika, że największą skalę bezrobocia w województwie dolnośląskim generują zawody nie wymagające wysokich kwalifikacji, do których odnoszą się głównie pierwsze dwa oraz w mniejszym stopniu trzeci poziom kwalifikacji, określone w Klasyfikacji Zawodów i Specjalności, uzyskiwane:

- w szkole podstawowej /poziom pierwszy/,
- w gimnazjum, liceum ogólnokształcącym, liceum profilowanym, zasadniczej szkole zawodowej /poziom drugi/,
- w szkole policealnej i technikum /poziom trzeci/

Struktura bezrobotnych według zawodów odzwierciedla dokonujące się w gospodarce województwa dolnośląskiego przemiany. Restrukturyzacja w sferze działalności przemysłowej i budownictwie oraz związana z nią likwidacja szeregu miejsc pracy spowodowały duży odpływ do bezrobocia robotników przemysłowych i rzemieślników oraz osób w zawodach budowlanych.

Na liście rankingowej 200 zawodów o największej liczbie bezrobotnych znalazła się grupa 72 specjalności zawodowych, reprezentujących robotników przemysłowych i rzemieślników. Spośród najliczniej reprezentowanych zawodów z tej grupy należy wymienić:

- murarzy	7711	bezrobotnych
- ślusarzy	6615	„
- krawców	5142	„
- szwaczki	4497	„
- mechaników samochodów osobowych	3318	„
- tokarzy	2342	„
- piekarzy	2111	„
- malarzy budowlanych	1764	„
- cukierników	1675	„

W wyżej wymienionych zawodach sklasyfikowano 35175 osób pozostających bez pracy, co stanowiło 14,6% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych na koniec I-półrocza 2005 roku. W liczbie tej ponad 45% to osoby pozostające bez pracy dłużej niż jeden rok. Niewielką populację bezrobotnych stanowią absolwenci – 113 osób.

Wśród 39 zawodów stanowiących drugą najliczniejszą grupę na liście rankingowej 200 zawodów, reprezentujące grupę techników i innego średniego personelu czołowe pozycje w rankingu zajmują:

- asystenci ekonomiczni /technicy ekonomiści/	5760	bezrobotnych
- technicy mechanicy	3849	„
- technicy budownictwa	1961	„
- technicy rolnicy	1854	„
- księgowi samodzielni	1260	„
- pracownicy administracyjni	1253	„
- handlowcy /technicy handlowcy/	1130	„

W tych siedmiu zawodach sklasyfikowano łącznie 17067 osób pozostających bez pracy, tj. 7,1% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. Ponad 30% stanowią osoby pozostające bez pracy dłużej niż 12 – miesięcy, a 7,4% to absolwenci szkół ponadgimnazjalnych w liczbie 1263 osób. Są to zawody, w których kształci się nadal w średnich szkołach zawodowych dla młodzieży duża liczba uczniów.

Wysokie miejsca na liście rankingowej 200 zawodów o największej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych zajmują 24 zawody reprezentujące grupę pracowników przy pracach prostych. Najwyżej sklasyfikowane są:

- sprzątaczk	4734	bezrobotnych
- robotnicy budowlani	3831	„
- robotnicy gospodarczy	3510	„
- robotnicy pomocniczy w przemyśle przetwórczym	2139	„
- pomoce kuchenne	1552	„
- dozorc	1298	„
- salowe	1218	„
- robotnicy placowi	1122	„
- pakowacze	751	„
- robotnicy drogowi	719	„

W wymienionych wyżej zawodach sklasyfikowano 20874 bezrobotnych, tj. 8,6% ogólnej liczby zarejestrowanych. Zawody te generują długotrwałe bezrobocie. Przeciętny wskaźnik udziału osób pozostających bez pracy dłużej niż jeden rok kształtuje się w tej grupie zawodów na wysokim poziomie i wynosi 58,8%.

W wykazie 200 zawodów z największą liczbą zarejestrowanych bezrobotnych znalazło się 17 zawodów reprezentujących grupę specjalistów. Najwyżej w rankingu plasuje się zawód – ekonomista, w którym sklasyfikowano 3171 bezrobotnych oraz specjalista pielęgniarstwa – 954 osoby. Pomimo dużego bezrobocia wśród ekonomistów, na studiach dziennych i wieczorowych w wyższych szkołach ekonomicznych kształci się ponad 31,0 tys. studentów, co stawia ekonomiczne kierunki kształcenia na trzecim miejscu po kierunkach uniwersyteckich i technicznych.

Spośród najliczniej reprezentowanych w grupie specjalistów, wymienić należy jeszcze takie zawody jak; specjalista ds. marketingu i handlu – 720 bezrobotnych oraz specjalista administracji publicznej – 373 bezrobotnych. Przeciętny wskaźnik udziału osób

pozostających bez pracy ponad 12–miesiące kształtuje się w tej grupie zawodów na poziomie 34,3%, a liczba absolwentów wynosiła 389 osób, w tym 246 to ekonomiści.

Restrukturyzacja w sferze działalności przemysłowej i związana z nią likwidacja szeregu miejsc pracy spowodowały znaczny odpływ do bezrobocia osób reprezentujących zawody grupy operatorów i monterów maszyn i urządzeń. Na liście rankingowej 200 zawodów z największą liczbą zarejestrowanych bezrobotnych zidentyfikowano 14 zawodów i specjalności reprezentujących tę wielką grupę zawodów. Najwyżej w rankingu plasują się zawody kierowców, tj. kierowca samochodu osobowego – 1479 bezrobotnych, kierowca samochodu ciężarowego – 1456 bezrobotnych oraz kierowca ciągnika rolniczego – 841 bezrobotnych. Znacznie mniejszą liczbę bezrobotnych sklasyfikowano w takich zawodach jak; operator urządzeń przetwórstwa owocowo-warzywnego – 293 bezrobotnych, monter maszyn i urządzeń przemysłowych – 269 bezrobotnych, operator maszyn tkackich – 245 bezrobotnych, operator sprzętu do robót ziemnych – 233 bezrobotnych.

Grupą zawodów, która generuje duży poziom bezrobocia są pracownicy usług osobistych i sprzedawcy. Na liście rankingowej 200 zawodów z największą liczbą zarejestrowanych bezrobotnych znajduje się 12 specjalności zawodowych reprezentujących tę grupę zawodów. Najwyżej w rankingu /na pierwszym miejscu wśród 200 zawodów/ plasuje się zawód – sprzedawca, w którym sklasyfikowano 19975 osób pozostających bez pracy, co stanowiło 8,3% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. Wśród bezrobotnych sprzedawców notuje się wysoki - 46,2% udział osób długotrwale pozostających bez pracy.

W ogólnej liczbie bezrobotnych sprzedawców sklasyfikowano 169 absolwentów szkół ponadgimnazjalnych. Obok sprzedawców, wysokie pozycje na liście rankingowej notują także:

- kucharze	5068	bezrobotnych
- kelnerzy	1671	„
- fryzjerzy	1492	„
- pracownicy ochrony mienia i osób	753	„
- bufetowi /barmani/	704	„

W wymienionych wyżej pięciu zawodach sklasyfikowano 9688 osób pozostających bez pracy, stanowiących 4,0% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. W tej liczbie bezrobotnych 43,7% stanowią osoby pozostające bez pracy ponad jeden rok. Sklasyfikowano w tych zawodach 63 absolwentów szkół ponadgimnazjalnych.

Największa liczba zarejestrowanych bezrobotnych w zawodzie sprzedawca, zbiega się z największą a zarazem zwiększającą się liczbą podmiotów gospodarczych w sekcji handel i naprawy, wśród których ponad 80% stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W warunkach zwiększającej się liczby podmiotów gospodarczych w handlu, znaczący odpływ sprzedawców do bezrobocia może być wynikiem ubytku miejsc pracy i ograniczania zatrudnienia w małych jednostkach handlowych, które nie wytrzymują konkurencji z rosnącą liczbą supermarketów. Znaczna liczba bezrobotnych sprzedawców może też wynikać z większej fluktuacji kadr w dużych jednostkach handlowych, które oferują pracownikom niski poziom wynagrodzenia a jednocześnie pracodawcy wymagają często od pracowników dużego zdyscyplinowania i dyspozycyjności.

Kolejną grupę na liście rankingowej 200 zawodów z największą liczbą zarejestrowanych bezrobotnych stanowi 11 specjalności zawodowych reprezentujących wielką grupę zawodów – pracownicy biurowi. Czołowe miejsca w rankingu zajmują takie zawody jak:

- pracownik biurowy	3791	bezrobotnych
- magazynier	2160	„
- kasjer handlowy	577	„
- sekretarka	526	„

W zawodach tych sklasyfikowano 7054 bezrobotnych /2,9% ogółu zarejestrowanych/, wśród których 45,0% stanowią osoby długotrwale pozostające bez pracy, a 92 osoby to absolwenci szkół.

Malejący udział sektora rolnego w strukturze zatrudnienia, jak również malejąca liczba młodzieży kształcącej się na kierunkach rolniczych znajduje odzwierciedlenie w strukturze zawodowej bezrobocia. W rankingu 200 zawodów o największej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych znajduje się 10 zawodów reprezentujących wielką grupę zawodów, tj. rolników, ogrodników, leśników i rybaków. Najliczniej reprezentowanymi zawodami z tej grupy są:

- robotnicy leśni	973	bezrobotnych
- rolnicy produkcji roślinnej i zwierzęcej	882	„
- ogrodnicy terenów zieleni	776	„
- pozostali rolnicy produkcji roślinnej	772	„

Sklasyfikowano w nich 3403 bezrobotnych, tj. 1,4% ogółu zarejestrowanych. Zawody te generują wysoki stopień bezrobocia długotrwałego. Przeciętny wskaźnik udziału osób pozostających bez pracy dłużej niż jeden rok kształtuje się na poziomie 51,8%. Śladową grupę stanowią absolwenci szkół w liczbie 5 osób.

Na liście rankingowej zidentyfikowano tylko jeden zawód /kierownik małego przedsiębiorstwa w handlu hurtowym i detalicznym/ reprezentujący wielką grupę zawodów – przedstawicieli władz publicznych, wyższych urzędników i kierowników.

Zestawienie porównawcze liczby zawodów zidentyfikowanych na liście rankingowej według największej liczby zarejestrowanych bezrobotnych na pozycji od 201 do 1000 według wielkich grup zawodów, z uwzględnieniem liczby zarejestrowanych bezrobotnych ilustruje poniższa tabela.

Nazwa wielkiej grupy zawodów	Poziom kwalifikacji	Liczba zawodów w rankingu wg największej liczby zarejestrowanych bezrobotnych /pozycja od 201 do 1000/	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych /stan na 30. VI. 2005 roku/	% udziału w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	-	26	683	0,3
Specjaliści	4	167	4935	2,0
Technicy i inny średni personel	3	133	4487	1,9
Pracownicy biurowi	2 lub 3	34	1560	0,6
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	2 lub 3	35	1015	0,4
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	2	20	397	0,2
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	2	159	5787	2,4
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	2	183	5341	2,2
Pracownicy przy pracach prostych	1	40	1511	0,6

Dane w tabeli wskazują, że liczba 800 zawodów plasująca się na liście rankingowej na pozycjach od 201 do 1000, generuje prawie 7-krotnie mniejsze bezrobocie niż grupa 200 pierwszych zawodów z największą liczbą zarejestrowanych bezrobotnych.

Struktura zawodowa bezrobotnych wskazuje również, że największe trudności ze znalezieniem pracy mają głównie osoby nie posiadające kwalifikacji zawodowych. W końcu czerwca 2005 roku bezrobotni bez zawodu w liczbie 34956 osób byli najliczniejszą grupą bezrobotnych, stanowiącą 14,5% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych.

3. ANALIZA OFERT PRACY WEDŁUG ZAWODÓW (GRUP ZAWODÓW)

Ważnym elementem analizy rynku pracy jest analiza napływu ofert pracy, która pozwala na określenie skali nadwyżki i deficytu zasobów pracy w układzie zawodów i specjalności oraz grup zawodów. W I-półroczu 2005 roku pracodawcy zgłosili do powiatowych urzędów pracy 38171 ofert zatrudnienia, w tym:

- w zawodach nadwyżkowych 20087 ofert /tj. 52,6% z liczby ogółem zgłoszonych ofert pracy/
- w zawodach deficytowych 15547 „ /tj. 40,7%/
- w zawodach zrównoważonych 1663 „ /tj. 4,4%/

Pracodawcy zgłosili ponadto 874 oferty pracy /2,3% z liczby ogółem/ dla bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych.

W zawodach nadwyżkowych na jedną zgłoszoną ofertę pracy przypadało 4,4 rejestrowanych bezrobotnych, natomiast w zawodach deficytowych na jednego rejestrowanego bezrobotnego przypadały blisko dwie oferty pracy.

Napływ ofert pracy w zawodach nadwyżkowych i deficytowych według wielkich grup zawodów ilustruje poniższa tabela.

Nazwa grupy wielkiej	Poziom kwalifikacji	Zawody nadwyżkowe		Zawody deficytowe	
		Napływ bezrobotnych	Liczba zgłoszonych ofert pracy	Napływ bezrobotnych	Liczba zgłoszonych ofert pracy
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	-	375	133	13	24
Specjaliści	4	8941	1776	286	631
Technicy i inny średni personel	3	18779	1955	1468	2572
Pracownicy biurowi	2 lub 3	2110	968	2400	4025
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	2 lub 3	13006	4577	552	824
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy, i rybacy	2	1627	225	130	371
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	2	33442	6287	880	1445
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	2	4456	1228	680	1610
Pracownicy przy pracach prostych	1	6560	2938	1803	3749

Struktura ofert pracy zgłoszonych w I-półroczu 2005 roku do powiatowych urzędów pracy była zdominowana przez zawody wymagające stosunkowo niskich kwalifikacji, określone co najwyżej średnim poziomem wykształcenia.

W grupie zawodów deficytowych najwięcej ofert zgłoszono dla bezrobotnych reprezentujących wielką grupę zawodów - pracowników biurowych – 4025 /tj. 10,5% ogółu zgłoszonych ofert pracy/. W tej liczbie najwięcej, bo 3211 ofert skierowanych było dla pracowników biurowych, 339 ofert pracy dla kasjerów handlowych, 231 ofert dla sekretarek oraz 145 ofert dla recepcjonistów.

Na kolejnych miejscach pod względem wielkości napływu ofert pracy plasują się następujące wielkie grupy zawodów:

- pracownicy przy pracach prostych – 3749 ofert /tj. 9,8% , /, w tym najwięcej ofert pracy adresowanych było dla robotników gospodarczych – 2722 oraz dla robotników drogowych – 432 oferty.
- technicy i inny średni personel – 2572 oferty /tj. 6,7% , / . Większość ofert pracodawcy zgłosili dla pracowników administracyjnych – 1337, przedstawicieli handlowych /regionalnych/ - 401, bibliotekarzy – 122, i telemarketerów – 114.
- operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń – 1610 ofert /tj. 4,2% , / W tej liczbie najwięcej ofert adresowanych było dla monterów podzespołów i zespołów elektronicznych – 226, operatorów urządzeń do formowania wyrobów z tworzyw sztucznych – 172, kierowców autobusu – 169, kierowców operatorów wózków jezdniowych – 137, operatorów maszyn do obróbki skrawaniem – 124 oferty.
- robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy – 1445 ofert /tj. 3,8% , / . Najwięcej ofert zgłoszono dla zbrojarzy – 159, brukarzy – 159, kamieniarzy – 151, konserwatorów budynków – 125, tynkarzy – 121.

Znacznie mniejszy napływ ofert pracy zanotowano w pozostałych wielkich grupach zawodów.

- dla pracowników usług osobistych i sprzedawców pracodawcy zgłosili 824 oferty pracy /tj. 2,1% ogółu zgłoszonych/, w tym dla pracowników ochrony mienia i osób – 638 ofert,
- dla specjalistów – 631 ofert, /tj. 1,7% , /, w tym najwięcej dla inżynierów mechaników maszyn i urządzeń przemysłowych – 76, archiwistów – 56, programistów – 51, pozostałych specjalistów ds. finansowych – 42,

- dla rolników, ogrodników, leśników i rybaków – 371 ofert /tj. 1,0% ,, /, w tym dla rolników upraw polowych 318 ofert.

oraz dla przedstawicieli władz publicznych, wyższych urzędników i kierowników 24 oferty /tj. 0,06%/, w tym dla prezesów – 12 ofert.

Sytuację na rynku pracy bezrobotnych reprezentujących zawody deficytowe, określa między innymi wskaźnik liczby ofert pracy zgłoszonych w I-półroczu 2005 roku, liczony w stosunku do liczby bezrobotnych rejestrowanych w tym samym okresie w powiatowych urzędach pracy.

W poszczególnych grupach zawodów wskaźnik ten kształtował się na poziomie:

- rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	2,85
- operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	2,37
- specjaliści	2,20
- pracownicy przy pracach prostych	2,08
- przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	1,85
- technicy i inny średni personel	1,75
- pracownicy biurowi	1,68
- robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	1,64
- pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	1,49

Z porównania powyższych wskaźników wynika, że w najkorzystniejszej sytuacji na rynku pracy są bezrobotni reprezentujący zawody deficytowe w grupie rolników, ogrodników, leśników i rybaków jak również w grupie operatorów i monterów maszyn i urządzeń.

Inaczej sytuację bezrobotnych na rynku pracy określają wskaźniki udziału grup zawodów deficytowych w ogólnej liczbie zgłoszonych ofert pracy, które znacznie przewyższają wskaźniki udziału w napływie ofert pracy, co ilustruje poniższa tabela..

Nazwa grupy wielkiej	% udziału zawodów deficytowych	
	w napływie bezrobotnych ogółem	w ogólnej liczbie zgłoszonych ofert pracy
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	0,01	0,06
Specjaliści	0,25	1,7
Technicy i inny średni personel	1,3	6,7
Pracownicy biurowi	2,1	10,5
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	0,5	2,1
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy, i rybacy	0,1	1,0
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	0,8	3,8
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	0,6	4,2
Pracownicy przy pracach prostych	1,6	9,8

Korelacja zawartych w tabeli wskaźników wskazuje, że w najkorzystniejszej sytuacji na rynku pracy znajdują się bezrobotni reprezentujący zawody deficytowe w grupie pracowników biurowych oraz pracowników przy pracach prostych, w mniejszym stopniu dotyczy to grupy techników i innego średniego personelu.

W zawodach nadwyżkowych pracodawcy zgłosili w I-półroczu 2005 roku 20087 ofert pracy. Najwięcej ofert pracy w zawodach nadwyżkowych skierowano dla:

- robotników przemysłowych i rzemieślników – 6287 /tj. 16,5% ogółu zgłoszonych/. W tej liczbie najwięcej ofert adresowanych było dla szwaczek – 813, murarzy - 710, ślusarzy - 379, cieśli – 284, spawaczy ręcznych gazowych – 247, mechaników samochodów osobowych – 211, tokarzy – 206, mechaników maszyn i urządzeń przemysłowych – 180, dekarzy – 171 ofert pracy.
- pracowników usług osobistych i sprzedawców – 4577 /tj. 12,0% „, / . Najwięcej ofert zgłoszono dla sprzedawców – 3217. Sprzedawcy znajdują się na pierwszym miejscu w rankingu zawodów według największego napływu ofert pracy. Podobną sytuację notuje się prawie we wszystkich powiatach. Obok sprzedawców największą liczbę ofert pracy zgłoszono dla kucharzy - 410, kelnerów – 329 oraz dla fryzjerów – 211.
- pracowników przy pracach prostych – 2938 /tj. 7,7% „, / . W tej liczbie najwięcej jest ofert zgłoszonych dla robotników budowlanych – 658, sprzątaczek – 581, pomocy kuchennej – 378, pakowaczy – 231 i dozorców 214.
- techników i innego średniego personelu – 1955 /tj. 5,1% „, / . Najwięcej ofert zgłoszono dla handlowców – 300, techników mechaników – 184, techników budownictwa – 172 oraz techników informatyków – 140.

Zapotrzebowanie złożone przez pracodawców na specjalistów, tj. pracowników o najwyższym poziomie kwalifikacji wynosiło 1776 ofert pracy, tj. 4,6% ogółu zgłoszonych. Najwięcej ofert wśród specjalistów adresowanych było dla specjalistów pielęgniarstwa – 229, specjalistów do spraw marketingu i handlu – 208, fizjoterapeutów - 99, ekonomistów – 98.

Zapotrzebowanie zgłoszone na operatorów i monterów maszyn i urządzeń wynosiło 1228 ofert pracy /tj. 3,2% ogółu zgłoszonych/, w tym najwięcej ofert skierowano dla kierowców samochodu ciężarowego – 621 oraz kierowców samochodu osobowego 140 ofert.

Ponadto, pracodawcy złożyli zapotrzebowanie na 968 pracowników biurowych, co stanowiło 2,5% ogółu zgłoszeń. W tej liczbie najwięcej ofert adresowanych było dla magazynierów – 640, oraz pozostałych pracowników obsługi biurowej gdzie indziej niesklasyfikowanych – 112 ofert pracy.

Najmniejszy napływ ofert pracy dotyczył grupy rolników, ogrodników, leśników i rybaków – 225 ofert pracy, tj. 0,6% ogółu zgłoszonych – w tym najwięcej dla ogrodników terenów zieleni – 168 ofert.

Dla przedstawicieli władz publicznych, wyższych urzędników i kierowników skierowano 133 oferty pracy /0,3% złożonego zapotrzebowania ogółem/, w tym 14 ofert pracy dotyczyło pracy na stanowiskach dyrektorów, pozostałe oferty dotyczyły pracy na różnych kierowniczych stanowiskach w małych przedsiębiorstwach różnych branż gospodarki.

Wskaźnik, określający liczbę rejestrowanych bezrobotnych przypadających na jedną zgłoszoną ofertę pracy kształtował się w zawodach nadwyżkowych reprezentujących wielkie grupy zawodów na poziomie:

- technicy i inny średni personel	9,60
- rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	7,23
- robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	5,32
- specjaliści	5,03
- operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	3,63
- pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	2,84
- przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	2,82
- pracownicy przy pracach prostych	2,23
- pracownicy biurowi	2,18

Jak pokazują powyższe wskaźniki szczególne trudności ze znalezieniem odpowiedniej pracy mają osoby ze średnim oraz zasadniczym wykształceniem zawodowym, co potwierdza także duży udział tych poziomów wykształcenia w strukturze bezrobotnych.

Wysoki wskaźnik wyrażony ilorazem napływu bezrobotnych do napływu ofert pracy w grupie specjalistów wskazuje na dużą konkurencję i utrzymujące się trudności na rynku pracy osób z wykształceniem wyższym.

Na tle innych wielkich grup zawodowych, zwraca uwagę wielokrotnie mniejszy wskaźnik wśród pracowników przy pracach prostych. Oznacza to, że w gospodarce

województwa dolnośląskiego, zwłaszcza w małych firmach występuje nadal duży popyt na pracowników, od których wymaga się najniższego poziomu kwalifikacji.

Porównanie udziału zawodów nadwyżkowych w napływie ofert pracy oraz napływie bezrobotnych /co ilustruje poniższa tabela/, wskazuje na znaczne rozpiętości między wskaźnikami.

Nazwa grupy wielkiej	% udziału zawodów nadwyżkowych	
	w napływie bezrobotnych ogółem	w ogólnej liczbie zgłoszonych ofert pracy
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	0,3	0,3
Specjaliści	7,7	4,6
Technicy i inny średni personel	16,2	5,1
Pracownicy biurowi	1,8	2,5
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	11,2	12,0
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy, i rybacy	1,4	0,6
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	28,9	16,5
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	3,8	3,2
Pracownicy przy pracach prostych	5,7	7,7

Korelacja zawartych w tabeli wskaźników potwierdza powyżej przedstawione spostrzeżenia, dotyczące trudnej sytuacji na rynku pracy osób reprezentujących zawody z grupy techników i innego średniego personelu, jak również robotników przemysłowych i rzemieślników.

Analiza danych zawartych w powyższej tabeli, wskazuje na korzystną korelację wskaźników udziałów w trzech grupach zawodów, tj. pracowników przy pracach prostych, pracowników biurowych oraz pracowników usług osobistych i sprzedawców. W tych grupach wskaźnik udziału zawodów nadwyżkowych w napływie ofert pracy jest większy od wskaźnika udziału w napływie bezrobotnych, co oznacza że sytuacja bezrobotnych na rynku pracy reprezentujących wymienione wielkie grupy zawodów jest znacznie korzystniejsza niż bezrobotnych reprezentujących pozostałe grupy zawodów.

4. ANALIZA ZAWODÓW DEFICYTOWYCH I NADWYŻKOWYCH

Analizę zawodów deficytowych i nadwyżkowych przeprowadzono w oparciu o wskaźniki zawarte w zaleceniach metodycznych do prowadzenia monitoringu, przekazanych wojewódzkim i powiatowym urządowi pracy przez Departament Rynku Pracy Ministerstwa Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej.

Powyższe zalecenia metodyczne - jako deficytowy - definiują zawód, na który występuje na rynku pracy wyższe zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie, natomiast jako nadwyżkowy definiują zawód, na który występuje na rynku pracy mniejsze zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie.

Według zaleceń metodycznych podstawowymi miernikami do prowadzenia monitoringu popytu i podaży na rynku pracy są:

- wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów – wyrażony ilorazem średniej miesięcznej liczby ofert pracy w danym zawodzie zgłoszonych w I-półroczu danego roku oraz średniej miesięcznej napływu bezrobotnych w danym zawodzie w takim samym okresie.

Przyjęto, że zawody o wskaźniku mniejszym od 0,9 określa się jako zawody nadwyżkowe, o wskaźniku większym lub równym 0,9 i mniejszym lub równym 1,1 to zawody zrównoważone (wykazujące równowagę na rynku pracy), o wskaźniku większym niż 1,1 określa się jako zawody deficytowe.

- wskaźnik szansy uzyskania oferty w danym zawodzie – wyrażony ilorazem średniej miesięcznej liczby ofert pracy w danym zawodzie będących w dyspozycji powiatowego urzędu pracy w I-półroczu danego roku i średniego miesięcznego poziomu rejestrowanego bezrobocia w danym zawodzie w I-półroczu danego roku,
- średnia miesięczna nadwyżka (deficytu) podaży siły roboczej w danym zawodzie – oznaczająca różnicę między średnią miesięczną liczbą napływu bezrobotnych w danym zawodzie w I-półroczu danego roku, a średnią miesięczną liczbą zgłoszonych ofert pracy w danym zawodzie w takim samym okresie,
- wskaźnik długotrwałego bezrobocia w zawodzie – określony ilorazem liczby zarejestrowanych bezrobotnych w danym zawodzie, pozostających bez pracy ponad jeden rok, według stanu w końcu I-półroczu danego roku, oraz liczby zarejestrowanych bezrobotnych ogółem w danym zawodzie według stanu w końcu I-półroczu danego roku / w % /.

W oparciu o wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów wyłoniono w województwie dolnośląskim w I-półroczu 2005 roku:

- 214 zawodów deficytowych – w przypadku których, iloraz napływu ofert pracy do napływu bezrobotnych wyraża się wskaźnikiem większym niż 1,1
- 70 zawodów, dla których wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów jest maksymalny (MAX), co oznacza, że w I-półroczu 2005 roku napływowi ofert pracy w danym zawodzie nie towarzyszył napływ bezrobotnych,
- 80 zawodów zrównoważonych (wykazujących równowagę na rynku pracy) – w przypadku których, relacje napływu ofert pracy do napływu bezrobotnych wyrażają się wskaźnikiem w przedziale 0,9 – 1,1
- 1212 zawodów nadwyżkowych - o wskaźniku intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów mniejszym od 0,9 /w tym: 538 zawodów nadwyżkowych o wskaźniku większym od zera i mniejszym od 0,9 oraz 674 zawody nadwyżkowe o wskaźniku równym zero i nie przekraczającym zera, co oznacza, że napływowi bezrobotnych w danym zawodzie nie towarzyszył napływ ofert pracy.

Zawody deficytowe skupiały 7,3% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych, 7,1% napływu bezrobotnych oraz prawie 40% napływu ofert pracy.

W zawodach z maksymalnym wskaźnikiem deficytowości sklasyfikowano zaledwie 0,77% napływu ofert pracy oraz 0,03% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych.

W zawodach nadwyżkowych w końcu I-półroczu 2005 roku sklasyfikowanych było 90,9% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych, ponadto zawody nadwyżkowe objęły 91,4% napływu bezrobotnych oraz 54,9% napływu ofert pracy.

Zawody zrównoważone skupiały 1,8% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych, 1,5% napływu bezrobotnych i 4,4% napływu ofert pracy.

Duża koncentracja napływu bezrobotnych oraz ogólnej liczby bezrobotnych w zawodach nadwyżkowych, jak również znaczna nadwyżka liczby zawodów nadwyżkowych nad liczbą zawodów deficytowych świadczą o dużej nierównowadze między popytem a podażą na dolnośląskim rynku pracy.

Zawody deficytowe.

Spośród 214 zawodów deficytowych w przypadku których, średnia miesięczna liczba zgłoszonych ofert pracy przypadających na jednego rejestrowanego bezrobotnego była większa od 1,1 wyłoniono:

- 86 zawodów deficytowych, reprezentujących trzy wielkie grupy zawodów, do których odnosi się drugi poziom kwalifikacji, tj:
  - rolników, ogrodników, leśników i rybaków /6 zawodów deficytowych/
  - robotników przemysłowych i rzemieślników /32 zawody deficytowe/
  - operatorów i monterów maszyn i urządzeń /48 zawodów deficytowych/

Są to grupy zawodów deficytowych, które charakteryzują się niewielkim udziałem w strukturze zawodowej bezrobocia w województwie dolnośląskim. W I-półroczu 2005 roku odnotowały one niewielki udział w napływie bezrobotnych oraz w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych, przy jednoczesnym wielokrotnie większym udziale w napływie ofert pracy, co ilustruje poniższa tabela.

Nazwa wielkiej grupy zawodów	% udziału zawodów deficytowych		
	w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych	w napływie bezrobotnych	w liczbie zgłoszonych ofert pracy
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	0,17	0,11	0,97
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	0,78	0,76	3,78
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	0,58	0,28	4,22

Spośród 6 deficytowych zawodów reprezentujących grupę rolników, ogrodników, leśników i rybaków - najwyższy poziom deficytu określony wskaźnikiem liczby zgłoszonych ofert pracy przypadających na jednego rejestrowanego bezrobotnego dotyczył następujących zawodów i specjalności;

Nazwa zawodu	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów /liczba zgłoszonych ofert pracy przypadających na jednego rejestrowanego bezrobotnego/
Ogrodnik producent nasion	9,5000
Hodowca koni	6,6667
Pozostali robotnicy leśni i pokrewni	3,0000
Rolnik upraw polowych	2,7652

Najwyższy poziom wskaźnika deficytu w zawodzie ogrodnik producent nasion ukształtował się przy napływie bezrobotnych w liczbie 2 osób oraz napływie 19 ofert pracy, z

kolei w zawodzie rolnik upraw polowych przy napływie 318 ofert pracy oraz 115 bezrobotnych.

Wśród 32 zawodów deficytowych reprezentujących grupę robotników przemysłowych i rzemieślników – największą liczbą zgłoszonych ofert pracy przypadających na jednego rejestrowanego bezrobotnego charakteryzowały się następujące zawody i specjalności:

Nazwa zawodu	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
Pozostali tynkarze i pokrewni	16,0000
Łubiankarz	5,0000
Pozostali robotnicy budowy dróg i pokrewni	4,2500
Układacz nawierzchni drogowych	3,0000
Szlifierz kamieni szlachetnych i ozdobnych	3,0000
Szczotkarz	3,0000
Pozostali spawacze i pokrewni	2,8293
Rozbieracz - wykrawacz	2,5208
Pozostali betoniarze	2,4000
Tynkarz	2,3725

Najwyższy poziom wskaźnika deficytu w zawodzie pozostali tynkarze i pokrewni ukształtował się przy napływie 16 ofert pracy oraz 1 rejestrowanego bezrobotnego, z kolei w zawodzie tynkarz przy napływie 121 ofert pracy oraz 51 bezrobotnych.

- Wśród 48 zawodów deficytowych reprezentujących grupę operatorów i monterów maszyn i urządzeń - najwyższy poziom deficytu dotyczył następujących zawodów i specjalności:

Nazwa zawodu	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
Operator maszyn tapicerskich	88,0000
Monter silników spalinowych	15,6667
Topiarz szkła	11,0000
Operator urządzeń do mycia, napełniania i zamykania butelek	7,0000
Operator automatów ceglarskich i wapienno-piaskarskich	6,0000
Pozostali monterzy sprzętu elektronicznego	6,0000
Pozostali operatorzy maszyn wykończalniczych wyrobów włókienniczych i pokrewni	5,3333
Operator maszyn do produkcji płyt i sklejek	4,7500
Operator maszyny rozlewniczej	4,3333
Operator do produkcji opakowań z papieru i tektury	4,3333

Najwyższy poziom wskaźnika deficytu w zawodzie operator maszyn tapicerskich ukształtował się przy napływie 88 ofert pracy oraz 1 rejestrowanego bezrobotnego, z kolei w zawodzie operator do produkcji opakowań z papieru i tektury przy napływie 13 ofert pracy oraz 3 bezrobotnych.

- 44 zawody deficytowe reprezentujące grupę specjalistów. Są to zawody, które zaznaczyły śladowy udział w strukturze zawodowej bezrobocia w I-półroczu 2005 roku. Ich udział w napływie bezrobotnych wyniósł 0,25%, udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych - 0,20%, oraz w napływie ofert pracy - 1,65%.

Spośród 44 zawodów deficytowych w grupie specjalistów, najwyższym wskaźnikiem deficytu określonym liczbą zgłoszonych ofert pracy przypadających na jednego rejestrowanego bezrobotnego charakteryzowały się następujące zawody:

Nazwa zawodu	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
Nauczyciel w placówkach pozaszkolnych	19,0000
Doradca podatkowy	12,0000
Pozostali farmaceuci	8,5000
Specjalista do spraw rozwoju zawodowego	6,0000
Programista	5,1000
Projektant stron internetowych	5,0000
Referendarz sądowy	5,0000
Archiwista	4,6667
Specjalista do spraw wynagrodzeń	4,1429
Projektant systemów komputerowych	4,0000

Najwyższy poziom wskaźnika deficytu w zawodzie nauczyciel w placówkach pozaszkolnych ukształtował się przy napływie 38 ofert pracy oraz 2 bezrobotnych, z kolei w zawodzie projektant systemów komputerowych przy napływie 4 ofert pracy oraz 1 bezrobotnego.

Wśród wyżej wymienionych zawodów deficytowych uwagę zwraca udział 3 zawodów i specjalności związanych z informatyką, tj. branżą gospodarki charakteryzującą się dynamicznym rozwojem i zgłaszającą stałe zapotrzebowanie na wysoko wykwalifikowaną kadre.

- 35 zawodów deficytowych z 3 poziomem kwalifikacji /odnoszącym się do czwartego poziomu wykształcenia, uzyskiwanego w szkole policealnej oraz do

trzeciego poziomu wykształcenia, uzyskiwanego w technikum/ – reprezentujących wielką grupę zawodów, tj. techników i inny średni personel.

Są to zawody, które zanotowały w I-półroczu 2005 roku niewielki udział w napływie bezrobotnych /1,27%/ oraz w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych /1,00%/, przy jednoczesnym znacznie większym udziale w napływie ofert pracy /6,74%/. Spośród wymienionych zawodów najliczniej w ogólnej liczbie bezrobotnych reprezentowany był zawód bibliotekarza /58 osób/.

Spośród 35 zawodów deficytowych w grupie techników i innego średniego personelu, najwyższy poziom deficytu określony wskaźnikiem liczby zgłoszonych ofert pracy przypadających na jednego rejestrującego się bezrobotnego zanotowano w następujących zawodach i specjalnościach:

Nazwa zawodu	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
Telemarketer	12,6667
Doradca inwestycyjny	10,2000
Pozostali technicy nauk chemicznych, fizycznych i pokrewni	5,3333
Instruktorzy terapii uzależnień	5,0000
Pozostali pracownicy administracyjni, sekretarze i pokrewni	5,0000
Pozostali pracownicy bibliotek i informacji naukowej	5,0000
Pozostali urzędnicy do spraw podatków	4,6667
Pozostali urzędnicy do spraw przyznawania zasiłków	4,3333
Konserwatorzy systemów komputerowych i sieci	4,0000
Lektor	4,0000
Inspektor budowlany	3,8333
Instruktor nauki jazdy	3,7500
Bibliotekarz	3,5882

Najwyższy poziom wskaźnika deficytu w zawodzie telemarketer ukształtował się przy napływie 114 ofert pracy oraz 9 bezrobotnych, natomiast najniższy w zawodzie bibliotekarz przy napływie 122 ofert pracy oraz 34 bezrobotnych.

- 24 zawody deficytowe, reprezentujące wielkie grupy zawodów, tj. pracowników biurowych oraz pracowników usług osobistych i sprzedawców /z 2 lub 3 poziomem kwalifikacji/

W grupie pracowników biurowych zidentyfikowano 11 zawodów deficytowych, a w grupie pracowników usług osobistych i sprzedawców 13 zawodów deficytowych.

Są to grupy zawodów deficytowych, które charakteryzowały się niewielkim udziałem w strukturze zawodowej bezrobocia w I-półroczu 2005 roku. Odnotowały one niewielki udział w napływie bezrobotnych oraz w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych, przy jednoczesnym wielokrotnie większym udziale w napływie ofert pracy, co ilustruje poniższa tabela.

Nazwa wielkiej grupy zawodów	% udziału zawodów deficytowych		
	w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych	w napływie bezrobotnych	w liczbie zgłoszonych ofert pracy
Pracownicy biurowi	2,15	2,07	10,54
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	0,37	0,48	2,16

Spośród 11 deficytowych zawodów reprezentujących – pracowników biurowych - najwyższym poziomem deficytu określonym wskaźnikiem liczby zgłoszonych ofert pracy przypadających na jednego rejestrującego się bezrobotnego charakteryzowały się następujące zawody i specjalności:

Nazwa zawodu	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
Pracownik punktu skupu	8,0000
Ekspedient wypożyczalni	3,0000
Pracownik kolektury	3,0000
Operator wprowadzania danych	2,6667
Pracownik biurowy	1,7919

Najwyższy poziom wskaźnika deficytu w zawodzie pracownik punktu skupu ukształtował się przy napływie 16 ofert pracy oraz 2 bezrobotnych, natomiast w zawodzie pracownik biurowy przy napływie 3211 ofert pracy oraz 1792 bezrobotnych.

Należy dodać, że zawód - pracownik biurowy jest najliczniej reprezentowany spośród 11 zawodów deficytowych w wielkiej grupie zawodów pracowników biurowych. Sklasyfikowano w tym zawodzie 3791 zarejestrowanych bezrobotnych.

Spośród 13 deficytowych zawodów reprezentujących wielką grupę zawodów – pracowników usług osobistych i sprzedawców - najwyższym poziomem deficytu określonym wskaźnikiem liczby zgłoszonych ofert pracy przypadających na jednego rejestrującego się bezrobotnego charakteryzowały się następujące zawody i specjalności:

Nazwa zawodu	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
Pozostali pracownicy usług ochrony gdzie indziej niesklasyfikowani	5,6154
Bukieciarz	5,0000
Asystentka pielęgniarstwa	3,7500
Bioenergoterapeuta	3,0000
Pozostali pracownicy opieki osobistej i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani	2,3333
Hostessa	2,1818

Najwyższy poziom wskaźnika deficytu w zawodzie pozostali pracownicy usług ochrony gdzie indziej niesklasyfikowani ukształtował się przy napływie 73 ofert pracy oraz 13 bezrobotnych, natomiast w zawodzie hostessa przy napływie 24 ofert pracy oraz 11 bezrobotnych.

- 20 zawodów deficytowych z 1 poziomem kwalifikacji /odnoszącym się do pierwszego poziomu wykształcenia uzyskiwanego w szkole podstawowej/ – reprezentujących wielką grupę zawodów - pracowników przy pracach prostych.

Ta grupa zawodów deficytowych stanowiła w I-półroczu 2005 roku 1,6% napływu bezrobotnych oraz 2,0% ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych, przy jednoczesnym 9,8% udziale w napływie ofert pracy.

Spośród 20 zawodów deficytowych, które wymagają zaledwie elementarnych kwalifikacji, najwyższym poziomem deficytu charakteryzowały się następujące zawody:

Nazwa zawodu	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
Sprzedawca ulicznych produktów nieżywnościowych	6,0000
Pomocniczy robotnik polowy	4,1429
Pozostali robotnicy pomocniczy transportu i tragarze	3,4167
Zmywacz szyb samochodowych (uliczny)	3,0000
Maglarz	3,0000
Dostawca potraw	3,0000
Bileter	3,0000
Pozostali portierzy, woźni i pokrewni	3,0000
Pozostali robotnicy przy pracach prostych w przemyśle	2,7922
Operator myjni	2,6250

Najwyższy poziom wskaźnika deficytu w zawodzie sprzedawca ulicznych produktów nieżywnościowych ukształtował się przy napływie 12 ofert pracy oraz 2 bezrobotnych, natomiast w zawodzie operator myjni przy napływie 21 ofert pracy oraz 8 bezrobotnych.

Niższym wskaźnikiem deficytu niż wyżej wymienione, charakteryzuje się zawód – robotnik gospodarczy /2,3245/. Jest to jednak zawód, którego wskaźnik deficytu kształtował się przy dużym napływie ofert pracy – 2722 i dużym napływie bezrobotnych – 1171 osób. Ponadto w tym zawodzie sklasyfikowano dużą liczbę – 3510 zarejestrowanych bezrobotnych.

- 5 zawodów deficytowych z wielkiej grupy zawodów, tj. przedstawicieli władz publicznych, wyższych urzędników i kierowników.

Spośród pięciu zawodów deficytowych w tej wielkiej grupie zawodów, najwyższym wskaźnikiem deficytu charakteryzują się zawody /specjalności/:

- kierownik wewnętrznej jednostki działalności podstawowej w przemyśle przetwórczym - /4,0000/,
oraz kierownik działu badawczo-rozwojowego - /3,0000/

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w województwie dolnośląskim przeprowadzony w oparciu o wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów identyfikuje w I-półroczu 2005 roku jako deficytowe – dwie duże grupy zawodów /spośród 30/ - oznaczone w Klasyfikacji Zawodów i Specjalności symbolem dwucyfrowym. Są to:

- pracownicy obsługi biurowej – ze wskaźnikiem 1,1795
oraz nauczyciele praktycznej nauki zawodu i instruktorzy – ze wskaźnikiem 1,2174

Te dwie duże grupy zawodów legitymują się jednocześnie najwyższymi wskaźnikami szansy uzyskania oferty.

Dwie duże grupy zawodów zidentyfikowano jako wykazujące równowagę na rynku pracy. Są to:

- pracownicy przy pracach prostych w handlu i usługach – ze wskaźnikiem 0,9693
i robotnicy pomocniczy w rolnictwie, rybołówstwie i pokrewni – 1,0643

Pozostałe duże grupy zawodów w liczbie 26 sklasyfikowano jako grupy nadwyżkowe.

Bezrobotni w województwie dolnośląskim sklasyfikowani byli w końcu I-półrocza 2005 roku w 375 elementarnych grupach zawodów – oznaczonych w Klasyfikacji Zawodów i Specjalności symbolem czterocyfrowym.

Spośród 375 elementarnych grup zawodów wyłoniono 57 grup zawodów deficytowych. Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów w grupach deficytowych kształtuje się w przedziale 1,1275 – 18,0000.

Wyłoniono dwie elementarne grupy zawodowe z maksymalnym deficytem, co oznacza, że napływowi ofert pracy w tych grupach zawodowych nie towarzyszył napływ bezrobotnych. Jako wykazujące równowagę na rynku pracy zidentyfikowano 14 grup.

Spośród 57 deficytowych elementarnych grup zawodów najwyższe wskaźniki deficytu zanotowano w grupach, które mają śladowy udział w strukturze zawodowej bezrobocia w województwie dolnośląskim. Przykładowo, najwyższą liczbę zgłoszonych ofert pracy przypadającą na jednego rejestrowanego bezrobotnego /18,0000/ zanotowano w grupie zawodów – czyszciciele butów i inni świadczący usługi na ulicach – w której sklasyfikowano zaledwie 3 zarejestrowanych bezrobotnych.

Najwięcej bezrobotnych reprezentuje trzy deficytowe elementarne grupy zawodów, takie jak:

- pracownicy obsługi biurowej gdzie indziej niesklasyfikowani – 4205 bezrobotnych /wskaźnik deficytu – 1,6048/
- gospodarze budynków – 3698 bezrobotnych /wskaźnik deficytu – 2,2506/
- pracownicy administracyjni, sekretarze i pokrewni – 1392 bezrobotnych /wskaźnik deficytu – 1,5976/

Z przeprowadzonego monitoringu zawodów deficytowych w powiecie grodzkim-wrocławskim, stanowiącym największy na Dolnym Śląsku lokalny rynek pracy wynika, że problem deficytu dotyczy między innymi takich zawodów jak; doradca inwestycyjny, telemarketer, pozostali pośrednicy ubezpieczeniowi. Stosunkowo duże zapotrzebowanie wystąpiło także na zawody z grup – mechanicy obróbki metali /spawacze/.

Liczną wśród zawodów deficytowych jest grupa zawodów budowlanych, tj. pozostali tynkarze i pokrewni, monterzy konstrukcji budowlanych, pozostali robotnicy budowy dróg i pokrewni, monterzy izolacji budowlanych, malarze konstrukcji i wyrobów

metalowych, monterzy sieci wodno-kanalizacyjnej i pozostali robotnicy robót wykończeniowych.

Kolejną grupę zawodów deficytowych stanowią programiści, inżynierowie systemów komputerowych oraz inżynierowie budownictwa o specjalności drogi, ulice, lotniska.

Zawody zrównoważone /wykazujące równowagę na rynku pracy/

Wśród 80 zawodów zrównoważonych, najczęściej reprezentowanymi zawodami wśród bezrobotnych są:

- księgowy samodzielny – 1260 zarejestrowanych bezrobotnych, 420 zgłoszonych ofert pracy przy napływie 417 bezrobotnych,
- robotnik leśny – 973 zarejestrowanych bezrobotnych, 294 zgłoszonych ofert pracy przy napływie 306 bezrobotnych,
- kopacz – 294 zarejestrowanych bezrobotnych, 101 zgłoszonych ofert pracy przy napływie 103 bezrobotnych,
- woźny – 191 zarejestrowanych bezrobotnych, 41 zgłoszonych ofert pracy przy napływie 44 bezrobotnych,
- sortowacz – 153 zarejestrowanych bezrobotnych, 59 zgłoszonych ofert pracy przy napływie 60 bezrobotnych,
- nauczyciel języka obcego – 136 zarejestrowanych bezrobotnych, 101 zgłoszonych ofert pracy przy napływie 106 bezrobotnych,
- wychowawca w placówkach oświatowo-wychowawczych i opiekuńczych – 114 zarejestrowanych bezrobotnych, 61 zgłoszonych ofert pracy przy napływie 64 bezrobotnych.

W wymienionych zawodach sklasyfikowano 3121 bezrobotnych, tj. 71,1% ogółu zarejestrowanych w 80 zawodach zrównoważonych, przy napływie 1077 ofert pracy stanowiącym 64,8% napływu ogółem w ogólnej liczbie zawodów wykazujących równowagę na rynku pracy.

Zawody nadwyżkowe.

W strukturze zawodowej bezrobocia w województwie dolnośląskim dominują zawody nadwyżkowe. W zawodach nadwyżkowych /z wyłączeniem bezrobotnych bez zawodu/ w końcu I-półrocza 2005 roku sklasyfikowanych było 184527 osób pozostających bez pracy,

tj. 76,4% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych, ponadto zawody nadwyżkowe objęły 77,3% napływu bezrobotnych oraz 52,6% napływu ofert pracy.

W oparciu o wskaźnik intensywności nadwyżki /deficytu/ zawodów wyłoniono:

1212 zawodów nadwyżkowych - o wskaźniku intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów mniejszym od 0,9 /w tym: 538 zawodów nadwyżkowych o wskaźniku większym od zera i mniejszym od 0,9 oraz 674 zawody nadwyżkowe o wskaźniku równym zero i nie przekraczającym zera, co oznacza, że napływowi bezrobotnych w danym zawodzie nie towarzyszył napływ ofert pracy/.

Spośród 1212 zawodów nadwyżkowych w przypadku których, średnia miesięczna liczba zgłoszonych ofert pracy przypadających na jednego rejestrowanego bezrobotnego była mniejsza od 0,9 wyłoniono:

- 572 zawody nadwyżkowe, z drugim poziomem kwalifikacji, reprezentujące trzy wielkie grupy zawodów, tj:
  - rolników, ogrodników, leśników i rybaków /31 zawodów nadwyżkowych/
  - robotników przemysłowych i rzemieślników /276 zawodów nadwyżkowych/
  - operatorów i monterów maszyn i urządzeń /265 zawodów nadwyżkowych/

Są to grupy zawodów nadwyżkowych, które charakteryzowały się zróżnicowanym udziałem w strukturze zawodowej bezrobocia w I-półroczu 2005 roku. Wskaźniki udziału każdej z tych trzech wielkich grup zawodów w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych, w napływie bezrobotnych oraz napływie ofert pracy, ilustruje poniższa tabela.

Nazwa wielkiej grupy zawodów	% udziału zawodów nadwyżkowych		
	w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych	w napływie bezrobotnych	w liczbie zgłoszonych ofert pracy
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	2,05	1,41	0,59
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	29,12	28,92	16,47
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	4,36	3,85	3,22

W 31 zawodach nadwyżkowych w grupie zawodowej rolników, ogrodników, leśników i rybaków sklasyfikowano 4963 bezrobotnych. Napływ bezrobotnych w tych zawodach wyniósł 1627 osób, dla których pracodawcy zgłosili do powiatowych urzędów pracy tylko 225 ofert zatrudnienia.

Ranking najliczniej reprezentowanych zawodów nadwyżkowych w grupie rolników, ogrodników, leśników i rybaków przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Nazwa zawodu i specjalności	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych /stan na 30. VI. 2005 roku/	Napływ bezrobotnych w I – półroczu 2005 roku	Liczba zgłoszonych ofert pracy w I – półroczu 2005 roku
1	Rolnik produkcji roślinnej i zwierzęcej	882	331	2
2	Ogrodnik terenów zieleni	776	290	168
3	Pozostali rolnicy produkcji roślinnej	772	200	5
4	Pozostali ogrodnicy produkcji warzyw, kwiatów i pokrewni	641	175	3
5	Rolnik pracujący na własne potrzeby	490	158	0
6	Pozostali hodowcy zwierząt i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani	483	113	0
7	Drwal	293	128	9
8	Rolnik upraw mieszanych	277	94	0

W 276 zawodach nadwyżkowych w grupie zawodowej robotników przemysłowych i rzemieślników sklasyfikowano 70349 bezrobotnych. Napływ bezrobotnych w tych zawodach wyniósł 33442 osoby, dla których pracodawcy zgłosili do powiatowych urzędów pracy 6287 ofert zatrudnienia.

Ranking najliczniej reprezentowanych zawodów nadwyżkowych w grupie robotników przemysłowych i rzemieślników ilustruje poniższa tabela.

Lp.	Nazwa zawodu i specjalności	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych /stan na 30. VI. 2005 roku/	Napływ bezrobotnych w I – półroczu 2005 roku	Liczba zgłoszonych ofert pracy w I – półroczu 2005 roku
1	Murarz	7711	3424	710
2	Ślusarz	6615	3307	379
3	Krawiec	5142	1872	100
4	Szwaczka	4497	1777	813
5	Mechanik samochodów osobowych	3318	2146	211
6	Tokarz	2342	1141	206
7	Piekarz	2111	1189	159
8	Malarz budowlany	1764	669	109
9	Cukiernik	1675	777	79
10	Pozostali mechanicy pojazdów samochodowych	1461	1001	25

W 265 zawodach nadwyżkowych w grupie zawodowej – operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń sklasyfikowano 10526 bezrobotnych. Napływ bezrobotnych w tych

zawodach wyniósł 4456 osób, dla których pracodawcy zgłosili do powiatowych urzędów pracy 1228 ofert zatrudnienia.

Do najliczniej reprezentowanych zawodów nadwyżkowych w grupie zawodowej operatorów i monterów maszyn i urządzeń należą zawody zamieszczone w poniższym zestawieniu tabelarycznym.

Lp.	Nazwa zawodu i specjalności	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych /stan na 30. VI. 2005 roku/	Napływ bezrobotnych w I – półroczu 2005 roku	Liczba zgłoszonych ofert pracy w I – półroczu 2005 roku
1	Kierowca samochodu osobowego	1479	672	140
2	Kierowca samochodu ciężarowego	1456	694	621
3	Kierowca ciągnika rolniczego	841	262	29
4	Palacz kotłów c.o. gazowych	394	150	9
5	Operator urządzeń przetwórstwa owocowo-warzywnego	293	96	0
6	Palacz kotłów parowych	279	108	9
7	Monter maszyn i urządzeń przemysłowych	269	106	64
8	Operator maszyn tkackich	245	79	7
9	Palacz kotłów c.o. wodnych rusztowych	243	98	17
10	Operator sprzętu do robót ziemnych	233	119	80

- 237 zawodów nadwyżkowych, do których odnosi się czwarty – najwyższy poziom kwalifikacji, reprezentujących wielką grupę zawodów – specjalistów. W 237 zawodach nadwyżkowych sklasyfikowano w końcu I-półrocza 2005 roku 12141 zarejestrowanych bezrobotnych o najwyższych kwalifikacjach zawodowych, co stanowiło 5,0% ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych. W I-półroczu 2005 roku zarejestrowało się w zawodach nadwyżkowych 8941 bezrobotnych /7,7% napływu bezrobotnych ogółem/ dla których pracodawcy zgłosili 1776 ofert zatrudnienia /4,6% napływu ofert pracy ogółem/.

Najliczniej reprezentowanym zawodem nadwyżkowym wśród specjalistów jest zawód ekonomisty /3171 zarejestrowanych bezrobotnych/. W I-półroczu 2005 roku zarejestrowało się w powiatowych urzędach pracy 1902 ekonomistów, przy jednoczesnym napływie 98 ofert pracy.

Po ekonomistach, drugim najliczniej reprezentowanym zawodem wśród specjalistów jest specjalista pielęgniarstwa. Na koniec I-półrocza 2005 roku zarejestrowanych było w powiatowych urzędach pracy 954 specjalistów pielęgniarstwa, dla których pracodawcy zgłosili 229 ofert zatrudnienia.

Trzecim w kolejności zawodem nadwyżkowym wśród specjalistów pod względem liczby zarejestrowanych bezrobotnych są specjaliści ds. marketingu i handlu. W tym zawodzie sklasyfikowanych było w końcu I-półrocza 2005 roku 720 bezrobotnych. Pracodawcy zgłosili dla nich 208 ofert pracy.

Bezrobotni reprezentujący wyżej wymienione trzy zawody nadwyżkowe w liczbie 4845 osób, stanowili 39,9% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych sklasyfikowanych w 237 zawodach nadwyżkowych wśród specjalistów.

- 220 zawodów nadwyżkowych, do których odnosi się trzeci poziom kwalifikacji - reprezentujących wielką grupę zawodów techników i innego średniego personelu.

Sklasyfikowano w tych zawodach 28809 bezrobotnych tj. 11,9% z ogółu zarejestrowanych. Ponadto ta grupa zawodów nadwyżkowych stanowiła w I-półroczu 2005 roku 16,2% napływu bezrobotnych oraz 5,1% ofert zatrudnienia zgłoszonych do powiatowych urzędów pracy.

Ranking najliczniej reprezentowanych zawodów nadwyżkowych wśród techników i innego średniego personelu przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Nazwa zawodu i specjalności	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych /stan na 30. VI. 2005 roku/	Napływ bezrobotnych w I – półroczu 2005 roku	Liczba zgłoszonych ofert pracy w I – półroczu 2005 roku
1	Asystent ekonomiczny /technik ekonomista/	5760	3724	71
2	Technik mechanik	3849	2740	184
3	Technik budownictwa	1961	1138	172
4	Technik rolnik	1854	918	3
5	Handlowiec /technik handlowiec/	1130	1084	300
6	Technik elektryk	888	683	95
7	Technik elektronik	836	625	49
8	Technik technologii odzieży	801	464	42
9	Technik żywienia i gospodarstwa domowego	787	605	1
10	Technik informatyk	591	502	140

Największa liczba bezrobotnych sklasyfikowanych w nadwyżkowym zawodzie asystent ekonomiczny /technik ekonomista/ zbiega się z dużą liczbą uczniów szkół średnich zawodowych oraz techników dla młodzieży kształcących w kierunkach ekonomicznych i administracyjnych. W roku szkolnym 2003/2004 liczba uczniów kształcących się na kierunkach ekonomicznych i administracyjnych wynosiła blisko 7,0 tys. osób.

- 97 zawodów nadwyżkowych, do których odnosi się drugi lub trzeci poziom kwalifikacji, reprezentujących dwie wielkie grupy zawodów, tj. pracowników biurowych oraz pracowników usług osobistych i sprzedawców.

W grupie pracowników biurowych zidentyfikowano 44 zawody nadwyżkowe, a w grupie pracowników usług osobistych i sprzedawców 53 zawody nadwyżkowe.

Skalę udziału zawodów nadwyżkowych w napływie bezrobotnych, w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych oraz w napływie ofert pracy, ilustruje poniższa tabela.

Nazwa wielkiej grupy zawodów	% udziału zawodów nadwyżkowych		
	w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych	w napływie bezrobotnych	w liczbie zgłoszonych ofert pracy
Pracownicy biurowi	2,07	1,82	2,53
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	12,91	11,25	12,0

W 44 zawodach nadwyżkowych w grupie pracowników biurowych sklasyfikowano 5009 bezrobotnych. W I-półroczu 2005 roku napływ bezrobotnych w tych zawodach wyniósł 2110 osób, przy jednoczesnym napływie 968 ofert zatrudnienia.

Ranking najliczniej reprezentowanych zawodów nadwyżkowych wśród bezrobotnych pracowników biurowych ilustruje poniższe zestawienie .

Lp.	Nazwa zawodu i specjalności	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych /stan na 30. VI. 2005 roku/	Napływ bezrobotnych w I – półroczu 2005 roku	Liczba zgłoszonych ofert pracy w I – półroczu 2005 roku
1	Magazynier	2160	911	640
2	Asystent rachunkowości	373	118	34
3	Pozostali pracownicy ds. finansowo-statystycznych	350	114	11
4	Telefonistka	262	85	26

W 53 zawodach nadwyżkowych w grupie pracowników usług osobistych i sprzedawców sklasyfikowano 31177 bezrobotnych. W I-półroczu 2005 roku napływ bezrobotnych w tych zawodach wyniósł 13006 osób, przy jednoczesnym napływie 4577 ofert zatrudnienia.

Ranking najliczniej reprezentowanych zawodów nadwyżkowych wśród bezrobotnych pracowników usług osobistych i sprzedawców ilustruje poniższa tabela.

Lp.	Nazwa zawodu i specjalności	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych /stan na 30. VI. 2005 roku/	Napływ bezrobotnych w I – półroczu 2005 roku	Liczba zgłoszonych ofert pracy w I – półroczu 2005 roku
1	Sprzedawca	19975	8301	3217
2	Kucharz	5068	2121	410
3	Kelner	1671	682	329
4	Fryzjer	1492	693	211
5	Bufetowy /barman/	704	276	96
6	Opiekunka domowa	376	115	30
7	Sanitariusz szpitalny	369	125	21
8	Opiekunka dziecięca	296	126	96
9	Siostra PCK	210	42	3
10	Kosmetyczka	153	105	78

- 54 zawody nadwyżkowe, do których odnosi się pierwszy poziom kwalifikacji uzyskiwany w szkole podstawowej - reprezentujących wielką grupę zawodów, tj. pracowników przy pracach prostych.

Sklasyfikowano w tych zawodach 20637 zarejestrowanych bezrobotnych tj. 8,5% z ogółu zarejestrowanych. Ponadto ta grupa zawodów nadwyżkowych objęła w I-półroczu 2005 roku 5,7% napływu bezrobotnych oraz 7,7% napływu ofert zatrudnienia do powiatowych urzędów pracy.

Ranking najliczniej reprezentowanych zawodów nadwyżkowych wśród bezrobotnych pracowników przy pracach prostych przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Nazwa zawodu i specjalności	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych /stan na 30. VI. 2005 roku/	Napływ bezrobotnych w I – półroczu 2005 roku	Liczba zgłoszonych ofert pracy w I – półroczu 2005 roku
1	Sprzątaczką	4734	1155	581
2	Robotnik budowlany	3831	1755	658
3	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	2139	600	226
4	Pomoc kuchenna	1552	448	378
5	Dozorca	1298	315	214
6	Salowa	1218	295	58
7	Robotnik placowy	1122	325	38
8	Pakowacz	751	308	231
9	Robotnik magazynowy	514	208	145
10	Palacz pieców zwykłych	502	193	4

- Niewielki, wręcz śladowy udział w strukturze zawodowej bezrobocia posiadają zawody nadwyżkowe reprezentujące wielką grupę zawodów – tj. przedstawicieli

władz publicznych, wyższych urzędników i kierowników. W ramach tej wielkiej grupy zawodowej zidentyfikowano 29 zawodów nadwyżkowych.

Sklasyfikowano w tych zawodach 799 zarejestrowanych bezrobotnych tj. 0,33% z ogółu zarejestrowanych. Ponadto ta grupa zawodów nadwyżkowych objęła w I-półroczu 2005 roku 0,32% napływu bezrobotnych oraz 0,35% zgłoszonych ofert zatrudnienia. Najliczniej reprezentowanym zawodem nadwyżkowym w tej kategorii był zawód – kierownik małego przedsiębiorstwa w handlu hurtowym i detalicznym. W końcu I-półroczu 2005 roku w ewidencji powiatowych urzędów zarejestrowanych było 160 osób, które przed rejestracją wykonywały wyżej wymieniony zawód.

Nadwyżkową grupę stanowią również bezrobotni bez zawodu. Jako bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych sklasyfikowano na koniec I-półroczu 2005 roku 34956 osób /14,5% ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych/. Ich napływ do rejestracji w I-półroczu br. /w liczbie 16328 osób/ stanowił 14,1% ogólnej liczby bezrobotnych, którzy rejestrowali się w powiatowych urzędach pracy. Dla tej grupy bezrobotnych pracodawcy zgłosili 874 ofert pracy.

Wśród 375 elementarnych grup zawodów – oznaczonych czterocyfrowym kodem – zidentyfikowano 302 grupy zawodów nadwyżkowych. Najwięcej bezrobotnych skupia grupa sprzedawców i demonstratorów – 20132 osób.

Na największym lokalnym rynku pracy w województwie dolnośląskim jakim jest powiat wrocławski–grodzki, najliczniejszą nadwyżkową grupą są osoby bez zawodu liczące 1842 bezrobotnych, dla których pracodawcy nie zgłosili ani jednej oferty pracy. Do grup zawodów nadwyżkowych należą między innymi nauczyciele gimnazjów i szkół ponadpodstawowych oraz nauczyciele szkół podstawowych i przedszkoli. Liczna grupa zawodów nadwyżkowych obejmuje zawody związane z uniwersyteckimi kierunkami kształcenia, takimi jak: filolog – filologia obcojęzyczna, socjolog, historyk, geograf, filozof, kulturoznawca. Zawody nadwyżkowe reprezentują również inżynierowie rolnictwa i zootechniki oraz chemicy.

Wśród bezrobotnych z wykształceniem średnim technicznym, zawody nadwyżkowe najliczniej reprezentują technicy ogrodnicy i technicy rolnicy, technicy technologii żywności, technicy budownictwa i ochrony środowiska, technicy mechanizacji rolnictwa, technicy poligrafowie oraz technicy mechanicy lotnictwa.

Podobnie jak w skali województwa, liczną grupą zawodów nadwyżkowych w powiecie grodzkim-wrocławskim są robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy oraz operatorzy i monterzy maszyn.

5. WNIOSKI

W oparciu o sporządzony ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych, analizę napływu bezrobotnych oraz ofert pracy według zawodów nasuwają się następujące spostrzeżenia i wnioski.

- Rynek pracy na Dolnym Śląsku charakteryzuje się głęboką nierównowagą między podażą a popytem w przekroju zawodowym. Notuje się wyraźną przewagę liczby zawodów nadwyżkowych w stosunku do zawodów deficytowych. Struktura zawodowa bezrobocia zarówno po stronie popytu jak i podaży zdominowana jest przez zawody nadwyżkowe, w których łącznie z bezrobotnymi bez zawodu sklasyfikowanych jest ponad 90% bezrobotnych, obejmuje ponad 91% napływu bezrobotnych oraz 55% napływu ofert pracy.
- Pomimo, że monitoring zawodów nie daje pełnego obrazu sytuacji na rynku pracy, pozwala jednak na identyfikację tendencji jakie zachodzą w obszarze popytu i podaży. Z dokonanego rozpoznania wynika, że na dolnośląskim rynku pracy daje się zauważyć zjawisko deficytu w niektórych zawodach sektora usług /doradcy inwestycyjni, doradcy podatkowi/, w zawodach branży informatycznej oraz w niektórych zawodach budowlanych, zwłaszcza robót wykończeniowych. Widoczna jest również grupa zawodów, które generują największe bezrobocie. Są to głównie zawody, do których odnosi się pierwszy czyli najniższy poziom kwalifikacji. Widoczny jest również znaczący udział w generowaniu bezrobocia osób bez zawodu. Dużą grupę zawodów, które w coraz większym stopniu nie dają gwarancji zatrudnienia stanowią technicy, a w grupie zawodów o najwyższym poziomie kwalifikacji zawód ekonomisty.
- W zestawieniu z liczbą 1707 zawodów objętych Klasyfikacją Zawodów i Specjalności, istotne znaczenie dla dolnośląskiego rynku pracy mają zmiany zachodzące w obszarze 200 zawodów, co wskazuje na stosunkowo niewielkie zróżnicowanie struktury bezrobocia w układzie zawodów.

- Struktura zawodowa popytu na pracowników wskazuje, że pracodawcy składają głównie zapotrzebowanie na pracowników co najwyżej ze średnim wykształceniem, ponadto duży odsetek zgłaszanych ofert pracy jest adresowanych do bezrobotnych o najniższym poziomie kwalifikacji. Nie zmienia to jednak generalnie faktu, że zawody te, do których odnoszą się wspomniane poziomy kwalifikacji generują na Dolnym Śląsku największe bezrobocie.
- Zjawisko deficytu na rynku pracy w województwie dolnośląskim posiada jeszcze niewielki zakres. W zawodach deficytowych sklasyfikowanych jest zaledwie 7% napływu bezrobotnych oraz ponad 7% ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych. Wprawdzie zawody deficytowe skupiają prawie 40% napływu ofert pracy, ale należy podkreślić że napływ ofert pracy jest ponad 3-krotnie mniejszy od napływu bezrobotnych oraz ponad 6-krotnie mniejszy od liczby zarejestrowanych bezrobotnych.
- Z przeprowadzonej analizy wynika, że największa liczba bezrobotnych w niektórych zawodach nadwyżkowych zbiega się z dużą liczbą młodzieży kształcącej się w tych samych zawodach w szkołach średnich zawodowych /np. sytuację taką notuje się głównie w zawodach ekonomicznych i administracyjnych/.
- Wyniki przeprowadzanych badań w identyfikowaniu zawodów deficytowych i nadwyżkowych w oparciu o statystykę rynku pracy nie są w stanie określić rzeczywistej skali zjawiska w przedmiotowym zakresie. Jest to spowodowane tym, że nie wszystkie wolne miejsca pracy zgłaszane są przez pracodawców do urzędów pracy. Ponadto należy brać również pod uwagę fakt, że część populacji bezrobotnych sklasyfikowana jest w zawodzie wyuczonym a część w zawodzie wykonywanym. Coraz więcej bezrobotnych może być sklasyfikowana w wielu zawodach, ale w momencie rejestracji umieszczana jest w ewidencji komputerowej pod jednym kodem zawodu. Duże zmiany zachodzące na rynku pracy mogą powodować, że dana osoba posiadająca kilka zawodów może w danym okresie czasu reprezentować zarówno zawód nadwyżkowy jak i

deficytowy, z tym że tylko jeden z nich będzie uwzględniony w statystyce rynku pracy.

- Z uwagi na fakt, że roczne raporty mają mieć charakter diagnostyczno-prognostyczny nasuwają się spostrzeżenia dotyczące uzyskiwania wiarygodnych informacji, w oparciu o które będzie można prognozować sytuację na rynku pracy w układzie zawodów w tym zwłaszcza skalę popytu. Przyszłym pracom prognostycznym nie sprzyja struktura podmiotów gospodarczych, w której dominują małe jednostki zatrudniające do 9 pracowników, z których znaczący odsetek nie jest w stanie utrzymać się na rynku dłużej niż 2-3 lata. Stąd też, trudno będzie prognozować tendencje w zakresie popytu na rynku pracy w najbliższych latach.
- Analiza zawodów nadwyżkowych i deficytowych na Dolnym Śląsku za I-półrocze 2005 roku dotyczy głównie obszaru województwa, z częściowym uwzględnieniem powiatu wrocławskiego-grodzkiego jako największego lokalnego rynku pracy. Raporty otrzymane z powiatowych urzędów pracy, które w znacznym stopniu różnią się zakresem oraz sposobem przedstawiania danych nie pozwoliły na szersze zaprezentowanie w analizie przekrojów przestrzennych kształtowania się popytu i podaży w układzie zawodów. Tym nie mniej, analiza raportów powiatowych pozwoliła nie tylko na identyfikację niewielkich różnic, ale wskazała na duży zakres zbieżności struktury zawodowej popytu i podaży na lokalnych oraz na wojewódzkim rynku pracy.

ANEKS STATYSTYCZNY

Tabela 1 Liczba zarejestrowanych bezrobotnych, napływ bezrobotnych oraz napływ ofert pracy w zawodach nadwyżkowych w układzie wielkich grup zawodów w województwie dolnośląskim w I-półroczu 2005 roku

Nazwa wielkiej grupy zawodów	Liczba zawodów nadwyżkowych	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych /stan na 30. VI. 2005 roku/	Napływ bezrobotnych w I-półroczu 2005 roku	Napływ ofert pracy w I-półroczu 2005 roku
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	29	799	375	133
Specjaliści	237	12141	8941	1776
Technicy i inny średni personel	220	28809	18779	1955
Pracownicy biurowi	44	5009	2110	968
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	53	31177	13006	4577
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	31	4963	1627	225
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	276	70349	33442	6287
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	265	10526	4456	1228
Pracownicy przy pracach prostych	54	20637	6560	2938

Tabela 2 Liczba zarejestrowanych bezrobotnych, napływ bezrobotnych oraz napływ ofert pracy w zawodach deficytowych w układzie wielkich grup zawodów w województwie dolnośląskim w I-półroczu 2005 roku

Nazwa wielkiej grupy zawodów	Liczba zawodów deficytowych	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych /stan na 30. VI. 2005 roku/	Napływ bezrobotnych w I-półroczu 2005 roku	Napływ ofert pracy w I-półroczu 2005 roku
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	5	54	13	24
Specjaliści	44	489	286	631
Technicy i inny średni personel	35	2426	1468	2572
Pracownicy biurowi	11	5187	2400	4025
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	13	908	552	824
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	6	401	130	371
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	32	1889	880	1445
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	48	1394	680	1610
Pracownicy przy pracach prostych	20	4851	1803	3749

Tabela 3. Ranking zawodów według największego wskaźnika intensywności nadwyżki /deficytu/ zawodów wyrażonego ilorazem średniej miesięcznej liczby ofert pracy w danym zawodzie do średniej miesięcznej liczby bezrobotnych rejestrowanych w I-półroczu 2005 roku w województwie dolnośląskim.

Lp.	Zawody i specjalności	Wskaźnik intensywności nadwyżki /deficytu/ zawodów
1	Operator maszyn tapicerskich	88,0000
2	Nauczyciel w placówkach pozaszkolnych	19,0000
3	Pozostali tynkarze i pokrewni	16,0000
4	Monter silników spalinowych	15,6667
5	Telemarketer	12,6667
6	Doradca podatkowy	12,0000
7	Topiarz szkła	11,0000
8	Doradca inwestycyjny	10,2000
9	Ogrodnik producent nasion	9,5000
10	Pozostali farmaceuci	8,5000
11	Pracownik punktu skupu	8,0000
12	Operator urządzeń do mycia, napełniania i zamykania butelek	7,0000
13	Hodowca koni	6,6667
14	Specjalista ds. szkolnictwa i rozwoju zawodowego	6,0000
15	Operator automatów ceglarskich i wapienno-piaskarskich	6,0000

Tabela 4. Ranking zawodów według największej liczby zarejestrowanych bezrobotnych w województwie dolnośląskim według stanu na koniec I-półrocza 2005 roku.

Lp.	Zawody i specjalności	Zarejestrowani bezrobotni w końcu I-półrocza 2005 roku
1	Bezrobotni bez zawodu	34956
2	Sprzedawca	19975
3	Murarz	7711
4	Ślusarz	6615
5	Asystent ekonomiczny /technik ekonomista/	5760
6	Krawiec	5142
7	Kucharz	5068
8	Sprzątaczką	4734
9	Szwaczka	4497
10	Technik mechanik	3849
11	Robotnik budowlany	3831
12	Pracownik biurowy	3791
13	Robotnik gospodarczy	3510
14	Mechanik samochodów osobowych	3318
15	Ekonomista	3171

Tabela 5. Ranking zawodów według największej średniej miesięcznej liczby ofert pracy zgłoszonych w województwie dolnośląskim w I-półroczu 2005 roku.

Lp.	Zawody i specjalności	Średnia miesięczna liczba ofert pracy zgłoszonych w I-półroczu 2005 roku
1	Sprzedawca	536,1667
2	Pracownik biurowy	535,1667
3	Robotnik gospodarczy	453,6667
4	Pracownik administracyjny	222,8333
5	Bez zawodu	145,6667
6	Szwaczka	135,0000
7	Murarz	118,3333
8	Robotnik budowlany	109,6667
9	Magazynier	106,6667
10	Pracownik ochrony mienia i osób	106,3333
11	Kierowca samochodu ciężarowego	103,5000
12	Sprzątaczką	96,8333
13	Robotnik drogowy	72,0000
14	Księgowy samodzielny	70,0000
15	Kucharz	68,3333

Tabela 6. Ranking zawodów według największej średniej miesięcznej liczby bezrobotnych rejestrowanych w województwie dolnośląskim w I-półroczu 2005 roku.

Lp.	Zawody i specjalności	Średnia miesięczna liczba bezrobotnych rejestrowanych w I-półroczu 2005 roku
1	Bez zawodu	2721,3333
2	Sprzedawca	1383,5000
3	Asystent ekonomiczny /technik ekonomista/	620,6667
4	Murarz	570,6667
5	Ślusarz	551,1667
6	Technik mechanik	456,6667
7	Mechanik samochodów osobowych	357,6667
8	Kucharz	353,5000
9	Ekonomista	317,0000
10	Krawiec	312,0000
11	Pracownik biurowy	298,6667
12	Szwaczka	296,1667
13	Robotnik budowlany	292,5000
14	Piekarz	198,1667
15	Robotnik gospodarczy	195,1667